

Alkotmánybíróság

részére

Budapest, Donáti utca 35-45.

1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: IV/ 00 2 1 0 - 0 / 2022	
Érkezett: 2022 JAN 21.	
Példány: 1	Kezelőiroda.
Melléklet: 0	5/

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [REDACTED]

[REDACTED] az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Knk.I.40.793/2021/9. számú határozatának alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően – a hivatkozott bírósági döntést megelőző eljárásra is kiterjedően – azt semmisítse meg.

Egyúttal kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 61. § (1) bekezdés a) és c) pontja alapján – a továbbiakban kifejtett indokokat figyelembe véve – hívja fel a Kúriát a tárgybeli Knk.I.40.793/2021/9. számú határozat végrehajtásának felfüggesztésére tekintettel arra, hogy jelen indítvány az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekre hivatkozik, valamint, hogy a Kúria kifogásolt döntése által hitelesített népszavazási kérdésre már megkezdődött az aláírásgyűjtés, amellyel párhuzamosan folyik a Tisztelt Alkotmánybíróság jelen indítvány által kérelmezett eljárása.¹

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának követelményei

2021. július 21-én népszavazásra javasolt kérdést nyújtottak be a Nemzeti Választási Bizottsághoz (továbbiakban: NVB). Az NVB 2021. augusztus 30. napján kelt, 24/2021. (VIII.31.) számon közzétett határozatával az „Egyetért-e Ön azszal, hogy az álláskeresési járadék folyósításának leghosszabb időtartama 270 nap legyen?” népszavazásra javasolt kérdést a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (továbbiakban: Nsztv.) alapján hitelesítette. A határozat szerint az NVB a kérdést hitelesítheti, ha az az Alaptörvényben, valamint az Nsztv.-ben a kérdéssel szemben támasztott követelményeknek megfelel. Az NVB megállapította, hogy a kérdés e követelményeknek megfelel, azt a Nemzeti Választási Bizottság 24/2021. határozatában (továbbiakban: NVB Határozat) hitelesítette. Az NVB Határozat ellen kúriai felülvizsgálati kérelmeket nyújtottak be a népszavazásra javasolt kérdés hitelesítésének megtagadása érdekében.

A Kúria szerint a „[n]épszavazási kérdés hitelesítésével összefüggésben, a költségvetés érintettsége, mint tiltott tárgykör fennállásának vizsgálata során, az Alkotmánybíróság által kimunkált és a Kúria gyakorlatában is követett hármas feltételrendszer fennállását kell irányadónak tekinteni. E feltételek megállapíthatósága hiányában a kérdés hitelesítése alappal nem tagadható meg”, valamint, „[a] népszavazásra feltenni kívánt kérdés akkor felel meg a választópolgári kérdésgyértelműség feltételének, ha abból a választópolgár jól érti a kérdés lényegét, miáltal tudatosan képes a szavazati jogát gyakorolni. A kérdés megfogalmazásához azonban nem támaszthatók olyan teljesíthetetlen követelmények, így távoli összefüggések, bizonytalan következmények átlátása, amelyek valamely kérdést ténylegesen kizárnak a népszavazásra fellehető kérdések közül”.

¹ Elérhető: valasztas.hu/folyamatban-levo-alairasgyujtcek

A Kúria az NVB Határozatot jogszerűnek találta és egyúttal azt helybenhagyta.

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pont és az Abtv. 27. § alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Jelen indítvány tárgyához hasonló ügyben a Tisztelt Alkotmánybíróság megállapította hatáskörét: „[a]z Alaptörvény és az Abtv. valamennyi bírói döntést illetően lehetővé teszi alkotmányjogi panasz benyújtását. Jelenleg nincs olyan alaptörvényi vagy törvényi előírás, amely a Kúriának az Nsztv.-n alapuló, a népszavazási kérdés hitelesítéséről szóló döntését kivenné a panasszal támadható bírói döntések közül. Az Nsztv. 30. § (1) bekezdése a további jogorvoslatot zárja ki a hitelesítésről szóló döntést követően, az alkotmányjogi panaszt nem.” {28/2015. (IX. 24.) AB határozat Indokolás [20]}.

A fentiekre tekintettel a Kúria népszavazási kérdését hitelesítő határozatával szemben az alkotmányjogi panasz benyújtható.

Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz jogintézménye kapcsán kialakított gyakorlata alapján a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, vagyis az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek tartott ítélet a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen sértse, azokat aktuálisan érintő rendelkezést állapítson meg, és ennek következtében a panaszos alapjogai sérüljenek.

A 33/2012. (VII. 17.) AB határozatban az Alkotmánybíróság érintettnek tekintette azon indítványozókat, akiknek az ügyben a támadott jogszabály alkalmazása, azaz végrehajtása megkezdődött, de rögzítette, hogy az érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények ugyan még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik, hogy a panaszolt jogsérelem belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik.

A Tisztelt Alkotmánybíróság ugyanezt az álláspontot erősítette meg a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatban is. A Kúria népszavazási kérdést hitelesítő döntésével szemben benyújtott indítvány befogadhatóságának vizsgálata kapcsán a természetes személy panaszosok jogosultnak és érintettnek tekinthetők: „[a]z Alkotmánybíróság az érintettség vizsgálatánál figyelembe vette azt, hogy a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott jogerős végzése országos népszavazásra irányuló kérdést hitelesített, mely hitelesítő döntés nemcsak a kezdeményezőknek a népszavazáshoz való alapjogára, de a panaszosok indítványban felhívott, Alaptörvényben foglalt jogainak a gyakorlására is kihat.” {a 28/2015. (IX. 24.) AB határozat Indokolás [21]-[22]}.

Tekintettel arra, hogy a kúriai eljárásban félként nem vettem részt, de álláskeresői járadékban részesülő munkanélküli vagyok, valamint figyelembe véve azt, hogy a Kúria által hitelesített népszavazási kérdés az álláskeresői járadék anyagi jogi szabályainak megváltoztatására irányul, amely népszavazás sérti alapvető alkotmányos jogaimat, az ügyben fennáll a közvetlen érintettségem, így a befogadhatósági szabályoknak eleget teszek.

A Kúria a Knk.I.40.793/2021/9. számú határozatát – Kúria honlapján közzétett tájékoztatás alapján – 2021. december 8. napján hozta meg, amelyet a határozat meghozatala napján a honlapon közzétett.²

A 3195/2014. (VII. 15.) AB végzés szerint az országos népszavazás kezdeményezése (népszavazási kérdés hitelesítése, tárgyazonosság megítélése) során nem az Nsztv. 79. § (3) bekezdésében foglalt ötnapos határidők, hanem az Abtv.-ben és az alkotmánybíróság ügy-rendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozatában megállapított általános határidők vonatkoznak. Az Nsztv. 79. § (3) bekezdésében megállapított eljárási határidőket csak a népszavazás kitűzését követően benyújtott alkotmányjogi panaszok esetében kell alkalmazni {3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [8]-[23]}, így az Abtv. 30. § (2) bekezdésében foglalt hatvan napos határidő megtartott.

² Elérhető: kuria-birosag.hu/hu/nepszavugy/knki4079320219-szamu-hatarozat

Figyelembe véve azt, hogy a kúriai eljárásban nem vettem részt és a tárgybeli kúriai határozat 2021. december 8. napján került közzétételre (tudomásszerzés napja), így az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje megtartottnak tekintendő, ha az legkésőbb 2022. február 6. napján benyújtásra kerül.

Az Abtv. 27. § b) pontja szerint egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha – többek között – az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A Kúria Knk.I.40.793/2021/9. számú határozatával szemben az Nsztv. 30. § (1) bekezdése nem biztosít további jogorvoslati lehetőséget, így az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt feltétel – a hivatkozott törvényi kizáró rendelkezés következtében – teljesül.

Mivel a tárgybeli ügyben nincsen további jogorvoslati lehetőség, valamint a bírósági szak befejezésre került (rendkívüli jogorvoslati eljárás sincsen folyamatban), így az erre vonatkozó törvényi feltételnek eleget teszek.

Alapjogsérelem megjelölése

Alaptörvény II. cikk: emberi méltósághoz való alapvető jog

„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése: *„Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”*

Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése: *„Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”*

Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdése: *„Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”*

Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése: *„Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.”*

2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának érdemi indokolása

Álláspontom szerint a Kúria nem fordított kellő figyelmet a népszavazási kérdésből fakadó jogalkotási kötelezettség alkotmányos vizsgálatára. A Kúria csupán a kérdés egyértelműségét vizsgálta, valamint azt, hogy a népszavazási kérdés nem ütközik-e tiltott tárgykörbe (lásd költségvetés módosítása).

A Kúria szerint a kérdés egyértelműnek minősül, valamint a népszavazás nem irányul a költségvetési törvény módosítására. Ezt azzal támasztotta alá, hogy az álláskeresői járadék felülről nyitott előirányzatnak minősül, így egy érvényes és eredményes népszavazás következtében nem kellene módosítani a költségvetési törvényt.

Álláspontom szerint a Kúria döntéséből az következik, hogy ha valamilyen intézkedés nem igényli a költségvetési törvény módosítását, akkor az azt jelenti, hogy az intézkedés következtében többlet költségvetési igény sem merülhet fel. Hiszen minden más esetben a költségvetési törvény érintettsége, és így a módosításának a szükségessége a szó hétköznapi értelmében felmerülne.

Ebben az esetben viszont, ha egy adott célra fordítható összeget hosszabb távon kívánnak folyósítani anélkül, hogy a rendelkezésre álló keretforrást növelnék, akkor az adott juttatásban részesülőket – a folyósítás hosszabbításával arányosan – kevesebb összeg illeti meg. A fentieket összegezve tehát értelmezésem szerint azért nem kell módosítani a költségvetési törvényt – ha egy érvényes és eredményes népszavazás során az „igen” válaszok győznek –, mert az eddigi 90 nap helyett 270 nap alatt fogják ugyanazt az összeget folyósítani álláskeresői járadékként.

Másképp megfogalmazva, ha az álláskeresői járadék folyósításának idejét 90 napról 270 napra emelik úgy, hogy az álláskeresői járadék folyósítására rendelkezésre álló összeget a központi költségvetésben nem növelik (még átcsoportosítással sem, azaz a központi költségvetési törvényt nem módosítják), akkor az álláskeresői járadék összegét arányosan csökkenteni szükséges.

Az álláskeresői járadék csökkentése következtében az a helyzet állna elő, hogy a módosítás után az álláskeresői járadékban részesülőket a korábbi összegnek csak a csökkentett mértéke, a harmada illetné meg, amely – határozott álláspontom szerint – sértené az emberi méltósághoz való jogomat (Alaptörvény II. cikk), a munka és foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapvető jogot [Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdés], a tulajdonhoz való alkotmányos jogomat [Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdés], a társadalmi felzárkózás elősegítését [Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdés] és a szociális biztonsághoz való alapvető jogot [Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése].

Megjegyzem, hogy különösen sérelmesnek és az Alaptörvényben foglalt tisztességes eljárás követelményével ellentétesnek tartom, hogy a Kúria nem vizsgálta a szavak hétköznapi jelentését, és döntésében nem tért ki erre. Ugyanis a szavak hétköznapi értelmezése ahhoz vezet, hogy mivel a költségvetési törvény módosítására nem irányulhat a népszavazási kérdés, érvényes és eredményes népszavazás esetén az Országgyűlésnek nem marad más választása, mint az álláskeresői járadék jelenlegi havi összegének harmadolása. Minden más esetben, amikor a népszavazás eredményeként előáll törvénymódosítás költségvetési forrás bevonását tenné szükségessé, akkor maga az Országgyűlés hozna Alaptörvény-ellenes döntést.

A fentiek az esetemben azzal járnának, hogy a járulék csökkentése következtében olyan alacsony összeget kapnék álláskeresői járadék gyanánt, amelyből nem tudnám biztosítani az alapvető megélhetési szükségleteimet (lakhatás, táplálkozás, ruházkodás, utazás), így veszélybe kerülne a megélhetésem, amely – álláspontom szerint – az emberi méltóság egyik alapvető alkotóelemének tekinthető, így az emberi méltóságom sérelmét vonná maga után.

Ha az Országgyűlés az álláskeresői járadék folyósítási idejének meghosszabbítása miatt nem biztosítana több forrást az álláskeresői járadék költségvetési előirányzatához, azaz a folyósított álláskeresői járadék harmadolására kerülne sor, az a tulajdonhoz való alkotmányos jogom közvetlen megsértését vonná maga után. E ponton utalni szeretnék a Tisztelt Alkotmánybíróság egyik határozatára, amelyben hasonló esetben kifejtette, hogy „[a]z egyes öregség, rokkantság vagy más élethelyzet esetén az állam által nyújtott ellátások kizárólag akkor tartozhatnak az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkének [Emberi Jogok Európai Egyezménye] hatálya alá, amennyiben az ellátás legalább részben korábbi járulékfizetési kötelezettség teljesítésén alapul, ebben az esetben ugyanis az érintett személy tulajdonjogi értelemben vett jogos várakozásként számíthat arra, hogy a személyében fennálló körülmények változatlansága, illetőleg az őt terhelő együttműködési kötelezettség maradéktalan teljesítése esetén a jövőben is részesülni fog abban az ellátásban, melyet számára a korábbi járulékfizetési kötelezettsége alapján megítéltek” {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [18] bekezdés}. Az Alkotmánybíróság leírta azt is, hogy „a szociális védelem már elért szintjétől való visszalépés (a korábban megállapított ellátások összegének csökkentése) csak annyiban tekinthető jogszerűnek, amennyiben az a tulajdonhoz való joggal összefüggésben igazolható” {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [26]}.

Az álláskeresői járadék jogi természete – álláspontom szerint – megfelel a legutóbb idézett alkotmánybírósági határozat szerinti szociális védelmi állami ellátásnak, mivel az álláskeresői járadék folyósításának járulékfizetési kötelezettség az előfeltétele. Továbbá, az álláskeresői járadék mértékének meghatározása és folyósításának elrendelése hatósági határozattal történik, azaz a tárgybeli jogintézmény e ponton is megfelel a Tisztelt Alkotmánybíróság kritériumrendszerének.

Végezetül utalok arra is, hogy – álláspontom szerint – az álláskeresői járadék összegének fenti ok miatti csökkentése (harmadolása) nem tekinthető olyan közérdekű oknak, amely az állami intézkedés szükségességét és arányosságát, azaz alkotmányosságát alátámasztaná. Meglátásom szerint ebben az esetben nem merül fel olyan közérdekű cél, amely a költségvetési előirányzat átcsoportosítását igényelné, tekintettel arra, hogy így – az intézkedés következtében – egy társadalmi csoport sem járna jobban. Egy ilyen jellegű intézkedés pont az álláskeresői járadék céljával ellentétes hatást váltana ki, mivel az amúgy is alacsony összegű járadék mértéke csökkenne, azaz az álláskeresői járadékban részesülő társadalmi csoport (így én is) az álláskeresői járadék folyósítási idejének növelése miatt hátrányosabb helyzetbe kerülne. Meglátásom szerint egy ilyen ismérvű és hatású állami intézkedést nem lehet alkotmányosnak tekinteni.

Az álláskeresési járadék folyósítása állami esélyegyenlőségi intézkedésnek tekinthető, azaz az intézkedés hatékony végrehajtása állami feladatnak minősül. Ezt támasztja alá 40/2012. (XII. 6.) AB határozat is, amikor leszögezi, hogy „[a]z intézkedések meghozatala az Alaptörvény XV. cikk (4) és (5) bekezdéseiből fakadó állami kötelezettség. Erre utal az Alaptörvénynek az a megfogalmazása, amely szerint Magyarország külön intézkedésekkel „segíti” és „védi” az arra rászorultakat. A segítség és védelem hangsúlyozása azt jelenti, hogy az állam nemcsak az egyébként az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből fakadó alapjog-védelmi köteletségének kell, hogy eleget tegyen, hanem az esélyegyenlőség érdekében további intézkedések megtételére is köteles. A már meglévő intézkedésekkel szemben az Alaptörvénynek ezek a szakaszai – az egyenlőség végső alapját adó egyenlő emberi méltóságra (Alaptörvény I. cikk és II. cikk) tekintettel – azt a tartalmi követelményt állítják, hogy segítsék elő a rászorulókat mielőbbi, teljes, és másokkal (az arra rá nem szoruló személyekkel) egyenlő mértékű társadalmi részvételt.” {40/2012. (XII. 6.) AB határozat Indokolás [57]}.

A fenti alkotmánybíróági határozatot alapul véve, ha az állam olyan mértékű álláskeresési járadékot folyósít, amely érdemben nem szolgálja az esélyegyenlőségi intézkedés teljesítését, úgy – álláspontom szerint – nem teljesül az Alaptörvény XV. cikk (4) bekezdésében foglalt kötelezettség. Ennek következtében sérülne az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti munka és foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapvető jogom is, ugyanis a munkakeresés folyamata is – sajnálatos módon – költségekkel jár (pl. ruházkodás, utazás, megfelelő okiratok beszerzése, lakhatás), amelyet jelen munka- és biztos bevétel nélküli időszakban csak az álláskeresési járulékból tudok fedezni. Személyes tapasztalatom szerint megfelelő anyagi háttér nélkül nehéz, sok esetben lehetetlen állást találni, így a (harmadára) csökkentett álláskeresési járadék nem szolgálná az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdése szerinti jogom érvényesülését sem.

Ugyancsak szükségesnek tartok arra is rávilágítani, hogy az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése értelmében Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Véleményem szerint, amennyiben az állam a tárgybeli népszavazás következtében kialakult helyzet miatt olyan csökkentett mértékű álláskeresési járadékot kell megállapítson, amely nem szolgálja az állam Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdése szerinti feladatát, abban az esetben az állam nem tud eleget tenni alkotmányos kötelezettségének, azaz az Alaptörvény vonatkozó rendelkezése a gyakorlatban kiüresedne, amely – álláspontom szerint – megengedhetetlen és alaptörvény-ellenes gyakorlatot szülne. Még egyszer hangsúlyozom, hogy megfelelő anyagi tartalékok nélkül, az „igen” válaszokhoz kötődő eredményes és érvényes népszavazás esetén az álláskeresési járadékom harmadolt összegéből nemhogy állást keresni, hanem megélni sem lehetséges.

A fentieket összegezve, személyes tapasztalataim alapján állítom, hogy a Kúria tárgybeli határozata alaptörvény-ellenes, ugyanis a Kúria nem vizsgálta meg kellő körültekintéssel az NVB Határozat szerinti népszavazás tartalmát és alkotmányosságát, ugyanis egy érvényes és eredményes népszavazás során, ahol az „igen” válaszok győznének, az állam számára olyan jogalkotási helyzetet teremtene, amely az álláskeresési járadékban részesülők jelen indítványban hivatkozott alapvető jogainak érvényesítését ellehetetlenítené, továbbá az érvényes és eredményes népszavazás következtében az állam nem tudna eleget tenni esélyegyenlőségi és a szociális biztonságot garantáló alaptörvényi kötelezettségeinek.

A Kúria határozatának alaptörvény-ellenessége miatt kérem, hogy a Tisztelt Alkotmánybíróság a folyamatban lévő népszavazási aláírásgyűjtési eljárás megszüntetéséről is rendelkezzen.

3. Egyéb nyilatkozatok

Nyilatkozom, hogy

- az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését a bíróságon nem kezdeményeztem tekintettel arra, hogy a Kúria eljárása során félként nem vettem részt; és
- nem járulok hozzá az indítványban szereplő személyes adatok nyilvánosságra hozatalához.

Jelen beadványommal felhatalmazom a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a hatósági elektronikus nyilvántartásból ellátásom hatályos és korábbi adatait megismerje, illetve abból kivonatot igérvényeljen.

Kelt: Budapest, 2022. január 18.

